

הסיפור שלי

סיפור מעורך השראה
לשולחן השבת

תיקון חוש הציור ברוך נחשון

שכאן מקומי. משם קצרה הדרך למעבר אל ישיבת חב"ד ששכנה אז בלוד, שם הכרתי את המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן והתוודעתי לתורת החסידות, שבה יכולתי לצלול לעומק, לרחף לגובה ולהרחיב את האופקים לכל הכיוונים.

שנה אחת למדתי בישיבת חב"ד בלוד, אחר כך התגייסתי ושירתי בנח"ל, ואחרי שנה נוספת בישיבה בלוד, התחנתני. השנים בישיבה הותירו עליי רושם עמוק, ולכל אורך אותה תקופה התכתבתי עם הרבי, וזכיתי לקבל ממנו הדרכה מפורטת ותשובות לשאלות ולבטטים שונים. כשפגשתי את אשתי, סיפרתי לה ששאיפת חיי היא להכיר את הרבי מקרוב.

כתבתי לרבי כמה פעמים על רצוני לבוא אליו, ובסופו של דבר הוא כתב לי: "לדעתי לא נכון לחשוב על נסיעה לכאן. אף על פי כן, כיון שביקש פעם ושתיים לשלוח לו אפידוויט [- הצהרת אחריות כלכלית לשלטונות ההגירה], ציוויתי לשלוח לו". במשך שנה שלמה חסכנו כסף לכיסוי עלות הנסיעה - לא במטוס כמובן, שהיה אז יקר מאוד, אלא באונייה.

כאשר הגענו לניו יורק ביום כ"ו בתמוז תשכ"ד (1964), לאחר מסע מפרך של שלושה שבועות בלב ים, נסענו היישר ל-770. לא ידעתי אפילו כיצד נראה הבניין, שלא היה אז מפורסם כמו היום, אבל אחרי שהנחנו את המזוודות, עבר לידנו אדם אצילי מאוד. הוא הספיק לחייך לעברי, ואמרתי לאשתי שנדמה לי שזהו הרבי. באותן שנים פורסמה רק תמונה אחת שלו, שצולמה כמה וכמה שנים קודם לכן.

כבר למחרת נכנסתי ליחידות שנמשכה כשלוש שעות. במהלכה נשמעו כמה פעמים צלצולים שסימנו כי תם זמני. בהמשך אף נכנס אחד המזכירים וניסה למשוך אותי החוצה, אבל הרבי סימן לו להניח לי.

"איך הגעת אליי?", שאל הרבי בתחילת היחידות. בשנים ההן לא הייתה נפוצה עדיין התופעה של צעירים ישראלים שמגיעים אל הרבי. סיפרתי לרבי בפירוט את כל מה שעברתי לאורך השנים, ועל העליות והירידות שחוויתי במהלך חיפושיי. הרגשתי שהרבי הוא כמו אבא טוב שאפשר לספר לו הכול, ובמקום להעניש, הוא מגיב בחיוך אבהי אוהב. פרקתי את כל מה שהעיק עליי, כמו אדם צמא שהגיע לבאר מים חיים.

לקראת סיום היחידות אמר לי הרבי משפט אחד שנחרט בזיכרוני: גם אם יעירו אותי באמצע הלילה אוכל לחזור עליו מילה במילה: "דורות רבים עברו וחוש הציור בכשרות לא ניתקן [-תוקן], ואתה תתקן". באותו רגע הרגשתי כאילו משא כבד הונח על כתפיי - מה

בולדתי בשנת תרצ"ט (1939), וגדלתי במשפחה דתית לאומית בחיפה האדומה. הראשונה שזיהתה את כישרון הציור שלי הייתה הגננת שלי. הייתי "בֶּלְגֵּיט" ולא גיליתי שום עניין במשחקי הילדים, עד שהיא הביאה לי דף וצבעים ושם מצאתי את עצמי. גם בבית הספר לא הסתדרתי - הדבר המעניין ביותר בעיניי שם היה התקרה הלבנה, כי שם נמצא הכול באמצעות עולם הדמיון. המקצוע השנוא עליי ביותר היה תנ"ך, כי במקום להתחבר לצעקה הפנימית שביטאו הנביאים ולנסות לחדור אל עומק נשמתם, עסק המורה בניתוח דקדוקי יבש של נטיית הפעלים ומבנה המשפטים.

כשהייתי בן אחת עשרה הזדמן לאבי להכיר את הצייר והצלם הנודע שלמה נרינסקי (נראני), והתחלתי לבקר אצלו פעם בשבוע. הייתי יוצא לשדות או ליערות הכרמל ומצייר, ומגיע אליו לקבל ביקורת והדרכה. סדר זה נמשך כמה שנים, וזה עניין אותי יותר מכל הלימודים.

אחרי התיכון הלכתי לישיבת ההסדר "כרם ביבנה", ובי"ט בכסלו הציעו לי חברים להצטרף לנסיעה לכפר חב"ד. לא שמעתי עד אז על "חג הגאולה", ולא ידעתי איפה זה כפר חב"ד, אבל הסתקרנתי ובאתי. נשביתי בקסמה של השירה ששמעתי בהתוועדות החסידית - ניגונים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב. הרגשתי שזה מה שנפשי כמהה לו שנים רבות. בהמשך ראיתי את הילדים עם הפיאות והמבט הטהור בעיניים ואת החסידים הזקנים בכפר חב"ד, והוקסמתי. ידעתי

«

מיזם מיוחד לשימור זיכרונות ועדויות על חיי ופועלו של הרבי מליובאוויטש. סיפור זה הוא אחד מני רבים שתועדו על ידינו בראיונות וידאו לאורך השנים. נכון להיום, מצויות בידינו מעל 1700 עדויות מכלי ראשון, אף שהשדה שלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו הובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונו.

שדורות רבים לא הצליחו לתקן, אני אתקן?! איך? מה? "מה זה אומר 'בכשרות'?", שאלתי את הרבי, והוא הורה לי לשאול רב.

הרבי הודיע לי שהוא מעניק לי מלגת לימודים מלאה, כולל שכר דירה ודמי מחייה, למשך שנה, והורה לי להתמקד בלימוד ההיבטים המקצועיים בזמן קצר, ולא לבזבז זמן על תולדות האמנות וכדומה. מאחר שלא ידעתי את השפה, הוא קישר אותי עם יהודי בשם ר' ניסן דייוויס, אדריכל ירא שמיים, כדי שייסייע לי לאתר מקום לימודים מתאים.

נועצתי ברב זלמן שמעון דבורקין, רבה של קראון הייטס, וכן ברב יוסף אליהו הנקין, פוסק נודע בניו יורק, והם הגדירו בבירור את גבולות האסור והמותר על פי ההלכה. בתחילה לקח אותי דייוויס לאומן יהודי נודע בשם חיים גרוס, שהציע לי שלוש מלגות לימודים. כששאלתי אותו לגבי פרטי הקורסים, והתברר שאלה לא תואמים את הוראות הרבי, אמרתי, "תודה רבה, זה לא בשבילי". "איש צעיר", ניסה להסביר, "הרבי מליובאוויטש מבין בהלכה, וחיים גרוס מבין באומנות". דחיתי את הצעתו בנימוס. הרגשתי את כובד האחריות בכך שהרבי בחר בי למשימה זו, ושאני חייב לבצעה כראוי, בין אם ארוויח ובין אם אפסיד, ואפילו אם תידרש לכך מסירות נפש.

כעבור כחמש עשרה שנים נפגשתי שוב עם אותו גרוס, וכשראה את היצירות בתיק העבודות שלי אמר, "הופתעתי מאוד מכך שאדם מוכשר, זר בארץ, לא רוצה לקבל מלגות. אבל אני רואה שחיים גרוס טעה, והרבי צדק. בזכות זה שלא הלכת לאקדמיה, אלא קיבלת השראה משמים, אתה לא מוגבל ומחויב לתבניות של הפרופסורים. אתה אדם חופשי!" בעיניי, המילים הללו שוות יותר מכל דיפלומה.

לאחר שנת לימודים בבית הספר לאומנות חזותית במנהטן, ועוד שנה שבמהלכה ניסיתי למצוא עבודה בניו יורק ללא הצלחה יתירה, הורה לנו הרבי שמקומנו בארץ ישראל. גרנו שלוש שנים בירושלים, ואחרי מלחמת ששת הימים הגענו לחברון. הרבי אמר לי "מקומך בארץ ישראל", והרי כאן הכול התחיל.

לאורך השנים הללו המשכתי כמובן לצייר, אבל להתפרנס מזה היה קשה. היינו מטופלים בילדים קטנים, ובקושי יצאתי מהבית. בשנת תשל"ח (1978), הציע לי ר' פייביש ווגל מבית חב"ד בלונדון להציג תערוכה בלונדון - "כל ההוצאות על חשבוננו, והאחוזים מהמכירות לטובת בית חב"ד". כעבור כשנה חשבתי לעצמי - אחרי החשיפה החיובית בלונדון - "מדוע שלא אקח את התמונות לניו יורק?" כך הגעתי בתחילת חודש כסלו תשל"ט (1978) שנית אל הרבי.

רציתי להציג לרבי את עבודותיי, והצעתי שאולי אכניס תמונה או שתיים לחדרו. "למה אחת או שתיים?", שאל. הוא הציע לערוך תערוכה באולם הכניסה של בניין המשרדים הסמוך ל-770, "ואני הפותח!", כלומר, הוא יהיה הראשון שיבוא לבקר בתערוכה.

בביקורו, שנמשך כחמישים דקות, הרבי עבר מציור אחד לשני והעיר על פרטים שונים, שאל שאלות לעניין ואף הציע הצעות שונות. למשל, על ציור שבו צוירו הכרובים שעל ארון הברית עם זקן, העיר הרבי, "כתוב שפניהם כשל ילדים". עוד ציין ש"סוככים בכנפיהם" היינו שקצות הכנפיים יורדים ומגיעים עד למטה לכפורת עצמה, כמו שכתוב "על הכפורת", ולא כפי שרגילים לצייר את הכנפיים, כנראה מחסרון ידיעה, רק כקשת מלמעלה מעל לכפורת - סגנון שמקורו מהנוצרים. על ציור שבו הופיע יהודי המסמל את אור הקדושה מצד אחד, ואת חושך העולם המסמל את הקליפה מצד שני, העיר הרבי שצריך לצייר שהיהודי יהיה למעלה. "זה מתאר את זמן הגלות", הסברתי. "אף על פי כן", אמר, "היהודי תמיד מעל לכל". כשעבר ליד ציור בו הוא מציור רוכב על חמור, לצד הפסוק "תרוממנה קרנות צדיק", חייך הרבי חיוך רחב.

בסיוע חברי

THE JEM FOUNDATION

ואתה תצוה... להעלות נר תמיד

הרבי גם הבחין בפרטים זעירים שנפלו בהם טעויות - למשל, יד שצוירה בטעות עם שש אצבעות, או תפילין של ראש, שבחלקן העליון שכחתי לשרטט את קווי ארבעת התאים. על ציור שנקרא "לבנה אדומה" העיר, "אינני עוסק בתכונה, אך במציאות לא תיתכן הלבנה בצורה כזאת". באחד הציורים הופיעו שתי דמויות כשאחת מצוירת בסגנון האופייני למצרים העתיקה, עם החזה קדימה, והראש פונה הצידה. אני בכלל התכוונתי לצייר דמויות של אשורים, אך הרבי זיהה את הסגנון המצרי, והעיר, "צריך ששתיהן יהיו עם הראש הצידה".

"האם קנו משהו?" התעניין הרבי לסיום. "כשישמעו את המחיר, יתעלפו", עניתי. הרבי חייך, "אם כן, מכור רק לאנשים בריאים". הוא פנה למזכיר הרב קרינסקי וביקש שיסייע לי בהכנת קטלוג מסודר של כל הציורים. "לקראת י"ט כסלו יגיעו לכאן אורחים רבים. סדר כאן את התערוכה, ותכין ליתוגרפיות שאנשים יוכלו לרכוש". הוא גם הוסיף שכדאי שאציין ליד כל תמונה את שמה וכן תיאור קצר, שבו תהיה גם הכוונה לקיום מצווה מעשית בפועל.

בביקור הזה הוא נתן לי את ההרגשה הכי אנושית, חשתי זכות גדולה ושמחה עצומה. אחת השאלות ששאל הייתה, "למה אינך מצייר חסידים ורקדים?", ואכן, דמות החסידים הרוקדים הפכה להיות אחד מסימני ההיכר בשפה מיוחדת של סמלים אופייניים שפיתחתי עם הזמן. בציוריי חוזרים על עצמם מוטיבים של חגי ישראל, יציאת מצרים, קבלת התורה, ארץ ישראל, גאולה ובית המקדש - בניסיון להחיות את סיפורי התנ"ך ברוח המדרשים ופנימיות התורה. הצגתי את יצירותיי בפריז, ברזיל, אוסטרליה ועוד, ומהתגובות שקיבלתי, כולל מאומות העולם, ראיתי שכולם חשו התרוממות רוח. אולי זה מעיד על הצלחה מסוימת במשימה שהטיל עליי הרבי לעשות תיקון לחוש הציור.

הצייר ברוך נחשון היה ממקימי ההתיישבות היהודית בחברון אחרי מלחמת ששת הימים, שם התגורר ויצר עד לפטירתו בח' בתשרי תשפ"ב. הוא רואיין בביתו בקריית ארבע בחודש סיון תש"ע (2010).

לזכות אבינו היקר הרב יעקב של' מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויזבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תש"ם (1980) — במענה למכתבו של הפוסק הנודע הרב משה פיינשטיין בו הביע את נכונותו לשוב ולהניח תפילין כשיטת רבינו תם (בנוסף להנחת תפילין כשיטת רש"י) לאחר שהרבי עוררו על כך, הודה לו הרבי על ברכותיו ועל שהרחיב במשא ומתן הלכתי בפרטי דיני תפילין דרבינו תם. במכתבו התייחס הרבי לשאלה שהקשה הרב פיינשטיין בשיטת אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו, ואף צירף צילום מתוך חיבור הלכתי מספרייתו שנדרש לאותה שאלה. ג' באדר

< תשי"ד (1954) — הרבי ערך ביקור בלוויית מזכירו הרב חדקוב בפנימייה החדשה בפינת הרחובות לינקולן וטרוי, שנרכשה עבור תלמידי הישיבה המרכזית ב-770. הוא סייר בין קומות הבניין, נכנס לחדרים והעיר בנוגע לפרטים שונים, ביניהם: האם נבדקו המזוזות? איפה יש בחדר ספר תניא? מדוע אין מספיק כריות? ח' באדר